

בי דער

שניי = מלכה.

פארלאג

קולטור = ליגע

ביאליסטאק.

1918.

Zum Druck freigegeben 14152 vom 17/3 1918.

Zur Verbreitung und zur Ausfuhr zugelassen.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

בײַ דער שניי=מלכה.

שוין דריי טעג נאכאנאנד האט דער שניי געשאטן.
אלצדינג איז פארשנייט געוואָרן. אין די ווייטע פעלצלעך
זינען איינגעדעקט געוואָרן די הייזלעך. אין קריסטאל=ווייטע
ליילעכער האט זיך די ערד געוויקלט. פינקלדיגע אויגעלעך,
ווי שטערנדלעך, זינען אומגעשפרונגען שויןטער=שויןטער
און געוואונקען, און געצאפלט און געציטערט...

דער בויסל, וואס איז געשטאנען לעם הייזל, ווי א
יונגער העכטערל, האט זיך איבערגעצאכט און טאג אינגאנצן
איינגעחיקלט אין א פוכיגן מאנטעלע פיס א ווייטע, קלארע
טיכעלע איבערן קאפ, ווי א מיידעלע.

און אז דער קליינער אינגעלע, שלמהלע, האט דורכן
שנייטעלע ארויסגעקוקט, האט ער פון אנהויב זייער אייגענעם
בויטעלע גיט דערקענט—אזא איז ער געווען.

און שלמהלע האט גאר געמיינט, אז דער בויטעלע האט
זיך צובליהט מיט ווייטע בליטעלעך און ס'וועלן אויף אים

באלר חידער ארויסוואַקסן די קארשעלאך. האָט ער זיך
דערפרייט, פאנאנדערגעפאטשט זיך מיט די הענטלאך און
הילכונג זיך צולאכט.

נאָר אז ער האָט זיך ארוסגעקוקט און שטוב, איז אים
א סך אומעטיגער געוואָרן, ווייל, ווי אלעמאָל, איז ער געווען
אליין—די טאממע איז געווען אוועק און שטאמט ארײַן און דער
טאממע איז געווען ביים טײכל, ווייל זיין טאממע איז א פישער
געווען. אליין איז ער ביים פענסטערל געזעסן — — —

— און דער טײכל האָט געפלאָסן הארט=נאָנט ביים
היזל. קיין גרויסע פרעסט זיינען נאָך נישט געווען און דערו=
בער איז דער וואסער נאָך נישט פארפרוירן געוואָרן און גע=
פלושקעט זיך אין די ברעגן.

איז שלמהלע ארויס צום טײכל. ער האָט לוב געהאט,
שלמהלע, צו זיצן ביים וואסערל און הערן, ווי ס'פליסטערן
די כוואליעלאך און ווינקען מיט זייערע שוימיגע אויגעלאך.

נאָר זיין טאממן האָט ער ביים וואסער נישט געפונען.
ביים טײכל איז קיינער נישט געווען. ביים ברעג נאָר איז זיין
טאטנס פישער=שיפל געשטאנען.

שנייעלאך זיינען געפלוין איינע נאָך די אנדערע. דער
וואסער, דער שטיפער, האָט זיי געשלאגן און אריינגעכאפט
אין זיך, אראפגעוואָרפן אין דער טיף, אָדער ער האָט זיי א

כאפ געטאן, פארטראגן ביז אונטערן בריק און זיי דארט מיט
וואסער באגאסן און דערטרונקען.

בלוישטשענדיגע שניי-אויגעלאך זיינען געפאלן איינע
נאך די אנדערע. זיי האבן געגלאנצט, געפינקלט און זיך
געטרונקען. געוואונקען, געיאגט זיך, געשפולט זיך און ביים
וואסער אויפן קארק ארויפגעפאלן.

פלוצלונג האט שלמהלע דערזעהן, אז א חייסער, שו-
מערורענדיגער שטערנדל מיט שטראלעכלאך איז פון אויבען
אויפן קאלטן וואסער געפאלן, די וועלעכלאך האבן אים א
כאפ געטאן און שוין אים אויך געטראגן צו דערטרינקען
דארט אין דער פינסטער אונטערן בריק...

האט שלמהלע געחאלט ראטעווען דעם ווייסן שטראלינג
שנייעלע-שטערנדל, האט ער שנעל אפגעבונדן זיין טאטנס
לאדקע, וואס איז ביים ברעג געשטאנען, האט זיך גיך און
איר אריינגעזעצט, האט מיט אלע כחות אנגעהויבן צו רורערן
און דעם שופל צוטרעייבן.

און די וועלן טראגן דעם שטערנדל און שלמהלע זעהט
אים פון דערחייטן, און שלמהלע טרייבט זיין שיפעלע דעם
שטערנדל צו דעריאגן.

גיך-לויפט דער וואסער און גיך טראגט זיך איבער אים
שלמהלעס שיפעלע. באלד-באלד דעריאגט ער שוין דעם ווייסן
שניי-שטערנדעל ער וועט נאך געבן זיין שיפר איין שנעלן

שטופ נאָר עס צולאכן זיך די וועלעכלאך, לויפן אוועק ווייט-
ווייט, פארשראָגן ארויפצו-ארויף דעם ווייסן שטערנדל...

און שלמהלע האָט גאָרניט באמערקט ווי ווייט ער איז
שוין פארשוואומען מיט זיין שוועלע, ער האָט נאָר דערפילט,
אז עס הויבט אים אָן קאלט צו ווערן אין די הענטעלאך.

דאמאלסט האָט ער זיך אַרומגעקוקט הינטער זיך. וואו
איז זייער הייז? וואו איז זיין טאטע?—ווייט, ווייט, מען
זעהט גאָרניט און מען הערט גאָרניט.

און וואו איז דער שניי-שטערנדל?—דאָרט, א ביסעלע
ווייטער פאָראַויס שפילן זיך מיט אים די האַלב-פארפרוירענע
וועלעכלאך און זיי וועלן אים אודאי באלד דערטרינקען אין
קאלטן, טיפן טייכעלע... קלאפט שלמהלע מיט זיין רודער אָן
דעם טייכעלע און בעט זיך:

— וואסערל, וואסערל, דערטרינק נישט דעם ווייסן שטערנדל..

קומט דאָס וואסערל צולויפן צו שלמהלעס שופל,
קלאפט אָן אין די פריכטע, קאלטע ווענטלאך, צושפריצט זיך
אין טויזנט טראָפעלאך, צולויפט זיך און ענטפערט גאָרניט.

און דער ווינטעררודער טאָג איז א קורצער. באלד זעצט
זיך די זון אַראָפּ און ס'ווערט טונקעלער. א פראַסטיגער
ווינטל קומט פון דערווייטן צולויפן, צויאָגט זיך איבערן
טייכעלע און זאָגט אָן, אז הינטער אים לויפן נאָך גרעסערע
ווינטן—זיי וועלן באלד פון טיפן, טונקעלן וואלד ארויסקומען.

און פון קאלטן ווינטעלע הויכט אן דער וואסער צו
גליווערן, צו פרוירן פון אויבן, עס פארציהט זיך פון דער
הויך א שטייפע, קאלטע איז-הייטעלע.

און שלמהלען ווערט שוין גאר קאלט. האט ער און
שופעלע געפונען פיר זאכן: זיין טאטנס פעלצל, א לעבל
ברויט, שוועבעלאך און א העקעלע.

עס איז שוין געווארן פינסטערלאך. ווי אזוי זיך צום
שופלען צוריק, האט ער גיט געוואוסט און גיט געזעהן. האט
ער זיין טאטנס פעלצל אנגעטאן און דעם שופל צום ברעג
צוגעפירט. ער האט די העקעלע גענומען, פון שופעלע אויפן
ברעג ארויס, פון א בויטעלע מרוקענע צווייגעלאך אראפ-
געהאקט, ווי צום ברעג געבראכט און מיט די שוועבעלאך
האט ער א פייער געמאכט.

האבן די צווייגעלאך זיך געברענגט און געקנאקט, און
דער פייער איז גאר א גרויסער געווארן, איז שלמהלען ווארום
געווארן, האט ער פון לעבעלע ברויט געבראכן און געגעסן.

און אז שלמהלע איז זאט געווארן, האט ער צווייגעלאך
צום פייער צוגעלייגט, עס זאל ליינגער און ווארוםער ברענגען
און אליין איז ער און שופל אריין, און און ווינקעלע זיך
איינגעטוליעט, צוגעמאכט די אויגעלאך און אנשלאפן געווארן.

און א גאנצע נאכט האט דער שניי געשאטן, אינגאנצן
שלמהלען פארשאטן און אים איינגעדעקט, ווי מיט א ווייסיג-

קע פערונקע, און אז שלמהלע האט זיך אויפגעכאפט פאר-
טאג, דאמאלסט, ווען אויפן הומעל בלונצלען נאך די שטערנד-
לאך, האט ער פון זיך דעם שניי אראפגעשאטן און ער האט
דערוועהן, אז דער טייך איז שוין אינגאנצן פארפרוירן און
אינגאנצן פול איז, און אין טיכל איז אויך דאס שופל
איינגעפרוירן, איינגעשמידט און קען זיך שוין נישט רירן.

איז ער ארויסגעשפרונגען פון שופעלע אויפן אייז ארויס.
מען קען איבערן אייז ארומלויפן, ארוםשפרינגען, גליטשן
און זיך אויסגליטשן. עס האט געגרויט דער פריהמארגן און
שלמהלע האט געקענט צולויפן נאנט ביז אונטערן בריק און
דערוועהן, אז דאס וואסערל האט נישט געקענט איינשלינגען
דעם שניי-שטערנדל מיט די ווייסע שטראלעכלאך—אויבן
אויפן אייז איז ער זיך רודהיג געלעגן.

און ארום איז אזוי ווייס געווען—שלמהלע האט נאך
גאר קיינסאל אזוינס נישט געוועהן. ער איז אראפגעלאפן אויפן
ברעג און איבערן ווייסן שניי געשפרונגען, ווייך און שטיל
איז אונטער זיינע פיס געווען, ווי מען שפרייזט אויף ווייסינקע
קילע קישעלאך. איז אים געפעלן געווארן אויסצוקליקלען זיך
אין שניי. ער האט זיין פנימל צום שניי צוגעלייגט, איז אים
געווען, ווי ער וואלט זיין שטערנדל צולייגן צום קילן בעקעלע
פֿון א שוועסטער...

און פון דערווייטנס איז דאס וועלדעלע געשטאנען.
דער גאנצער וואלד איז מיט א פינקלדיגע גירליאנדע געווען

ארוםגענומען ארום און ארום—בלישטשענדיגע וויסקיט, אין
וועלכער מאָרגן=שטראלן האָבן זיך געפאָרן. שלמהלע האָט
מיט וויינע אייגענע אויגעלאך געזעהן, אז, האלטענדיג פאר די
הענטלאך, איז א לאנגע שורה פון שניי=קינדערלאך, אינגעלאך
און מיידעלאך, ארויסגעלאפן פון וועלדל און צוואַנט זיך איבערן
ברייטן ווייסן פעלד...

— כאפן!... כאפן!... האָט שלמהלע זיך צושריען און א
יאָג געטאָן זיך איבערן שניי.

— קום!... קום!... קום, אינגעלע...—האָבן די שנייאיג=
ווייסע קינדערלאך געוואונקען צו שלמהלען און גערופן מיט
זייערע ווייסע פינגערלאך.

און אז שלמהלע איז נאנטער צוגעלאפן, האָט ער גע=
זעהן, אז די שניי=אינגעלאך גייען אין ווייסע הויזעלאך, ווייסע
זעקעלאך, ווייסע מעשטעלאך און אויף די קעפלאך—הויכע,
בלישטשענדיגע מוצעלאך מיט גלעקעלאך...

און די שניי=מיידעלאך?—אין געקארבטע קליידעלאך
פון ווייסן, פוכיגן זידנס מיט אסך=אסך דינע, שמאַלע בלויע
סמענגעלאך, אין ווייסע זעקעלאך און ווייסע מעשטעלאך, און
אויף די קעפּעלאך ווייסע שאל=געוועבן אויסגעזעצטע מיט
בלישטשענדיגע שניי=בריליאנטעלאך.

קום!... קום!... אינגעלע!...—האָבן זיי גערופן. איז
שלמהלע נאָך זיי געלאפן. זיינען זיי דורך איין פעלד דורכ=

געלאָפן און צו א בארג געקומען, פון בארג זינגען זיי אראָפּ=
געלאָפן און צו א וואלד געקומען, פון וואלד זינגען זיי צו א
ברייטע שניי=לאַנקע ארויס, פון דער שניי=לאַנקע זינגען זיי
ארויפגעלאָפן אויף הויכע שניי=בערג, פון די שניי=בערג זינגען
זיי אויף אייז=בערג אראָפּ, — זינגען זיי איבערן אייז געלאָפן,
אובער דעם שפּוגלדיגן אייז, ביז זיי זינגען צו א בארג געקומען,
וואָס אויף זיין רוקן איז געשטאנען א וויסער וואלד — ווייסע
בוימען, ווייסע צווייגן, ווייסע קוסטעס... און אין טופן וואלד איז
א פרעכטיגער שלאס געווען — א בלויער פאלאץ פון בלויזען אייז.

די שניי=מיידעלאך און שניי אינגעלאך זינגען אין פאלאץ
אריינגעלאָפן און שלמהלע איז דאָרט ביים פאלאץ אליין גע=
בליבן שטיין.

— אָט איז דער אינגעלע!.. ער האָט זיך איבערן טיכל
געלאָזן צו ראטעווען אנזער שניי=שטערנדל!.. אָט איז ער!..

און פֿון די טרעפּ זינגען אראָפּגעלאָפן שניי=מיידעלאך.
זיי האָבן שלמהלען פֿארן האנט גענומען, א כאפּ געטאָן און
דורך א הויכע, א גרויסע און א ברייטע טיר האָבן זיי אים
אריינגעפֿירט אין פאלאץ אריין.

אין ערשטן וואל איז די פאָדלאַנגע געווען א ווייסע, א
שניי=ווייסע, די ווענט — חייסע; ביי די ווענט זינגען גרויסע,
רויזגע בלומען=שעפּ מיט בלומען געשטאנען און צווישן די

בלומען זינען געשטאנען וויסע קאנאפקעלאך, וויכונקע, פוכיקע, זיך אפצורוהען.

אין צווייטן זאל זינען די ווענט געווען בלישטשענדיגע, די פאדלאגע—א גלאטע און גלאנציקע, ווי אייז. פון דער סטעליע זינען לאמפן, מגורות אראפגעהאנגען מיט קלונגען=דיגע פֿרעגן. קליינע וויסע מיטעלאך זינען געשטאנען בא=דעקט מיט וויסע מיטטוכלאך. אויכער די פענסטער זינען בלויז פארהאנגען געהאנגען, אויסגעהעפטע מיט בלערליי קוויטעלאך און ביי די מיטעלאך זינען פֿול שניי=קינדערלאך געוועזן...

און מען איז אריין אין דרויטן זאל און מען האט זיך נאך אנגערירט אָן די טיר=פארהאנגען, האט אנגעהויבן צו קלינגען און גלעקלען—עס האבן געקלונגען די פרעגזלאך, ווי אייז=לויכטלאך. דער גאנצער זאל האט געשימערט און גע=פֿינקלט פון ברויאנטלאך און שמערן=אויגעלאך.

און אז מען האט דורך די גרויסע טירען אויף דרויסן ארויסגעקוקט, האט מען געזעהן א טיכעלע, וואס ווערט פארפרוירן, א שיפֿעלע ווינט זיך אין אים, און ס'שפילן זיך מיטן וואסער די שטראלן פון דער ווינטערדיגער זון —

און אין פירטען זאל זינען געשטאנען אין קרייזן הונדערטער=הונדערטער שניי=קינדערלאך, פאר די הענט זיך

געהאלטן, קרייזן געפלאַכטן אין קרייזן, קארהאָרן אין קא-
רהאָרן, געשלאָסן און געפלאַכטן איינע אין די אנדערע און
צווישן זיי אין מיטן איז געשטאנען די שניי-מלכה. —

א הויכע, א שטאַלצע איז זי געווען די שניי-מלכה.
אויפֿן קאָפּ איז ביי איר געזעסן א היטעלע פון שטערנדלאך —
א קרוינעלע, אין ווייסן, פוכיגן זידנס איז זי געווען
געהילט און אויגן האָט זי געהאט — בלוי-בלויע און שיינענדיגע,
און מיט די פיס איז זי געגאנגען אזוי שטיל, נאָך שטילער
פארן שניי, בשעת ער פאלט, און די קנעפּעלאך אויף איר
קלייד זינען געווען פון שניי-בריליאנטעלאך און די מעשטן
פון דינעם זילבער...

איז ער געשטאנען און מיט זיינע אויגעלאך זיך ארום-
געקוקט, וואו ער איז — אי, איז דאָרטן שוין געווען!...

לאנג און הויך איז געווען דער בלויער פאלאץ, הויכע,
קײלעכדיגע זיילן זינען ביים אריינגאנג געשטאנען און אין
מיטן זינען געווען ברייטע, לאנגע, וויסע טרעפּ אריינצוקומען
אונגעווייניג; ארום, פון אלע זייטן, זינען געווען וויסע באלקאנען
באפּוצטע מיט אייז-גלעקלאך, לוכטעלאך און שניי-און-פראָסט-
בלומען...

ארום דעם פאלאץ זינען הויכע, שלאנקע דעמבעס
געשטאנען, אינגאנצן באַגלאָזטע מיט וויסע קרוינען אויף די

קעפ; צונויפגעפלאַכטן איינע מיט די אנדערע און פארוויקלטע,
פארוועבטע מיט שניי=שנירלאך און ווייפע פערדים...

און שלמהלע האָט שוין געקענט ליינענען, האָט ער דערזעהן,
אז פון ווייסע, שווערירנדע שטערנדלאך זיינען אויסגעזעצט
אותיות איבערן פאלאך, האט ער דאָס איבערגעליינענע און ס'האָט
אזוי געהייסן:

„דער פאלאך פון דער שניי=מלכה“

איז ער געשטאנען און גענאפט. פלוצלונג האָבן זיך אויף אלע
באלקאנען ארויסגעשטאָטן שניי=אינגעלאך און שניי=מיינעלאך און
מיט זייערע קולכלאך געקלונגען רוישיג און פריידיג:

האָט זי גענומען שלמהלען פֿארן האנט אים איבערן קעפּע=
לע געלעגט און צו אים גערעדט:

— דו ביזט אַ גוטער אינגעלע... דו האָסט רחמנות געהאט
אויף טיינעם א שניי=שטערנדל, וואָס דער טייכעל האָט געוואלט
אים דערפרינקען.

און זי אליין האָט אים געפֿירט איבער אלע צייטערן, זאלען
און צימערלאך, אים געפֿירט אַבער אירע הייז=שפייכלערס און
שניי=אוצרות, פֿון וואנען זי קייקעלט דעם שניי ארויס איבער
די בערג אראפֿ=אראפֿ...

און שפעטער האָט שלמהלע, צוזאמען מיט אלע שניי=קינד=

דערלאך, מילך געטרונקען פֿון א דורכזיכטיגן גלאנצונג טעפעלעך.
און די שניי-קינדערלאך האָבן נאָכדעם שטילע=שטילע לידע=
לאך געזונגען, אזוי שטיל, ווי שטיל עס ליגט דער שניי איבער
די הויכע בערג.

דערנאָך האָבן זיי אנדערש געזונגען. אזוי געזונגען, ווי עס
גלעקעלן די זילבערנע גלעקעלאך פֿון ווייסע שליטעלאך.

זינען זיי טאנצן ארויס, מיט אויסגעשפּרייטע הענטעלאך, ווי
מיט חיים פליגעלאך. האבן זיי אזוי געטאנצט, ווי זיי האלטן
שוועבען שטיל=שטיל, ווי ווייסע שטיבעלאך פֿליהען, ווי ליי=
כמע שניי-עלאך טראגען זיך...

און צווישן זיי האָט די שניי-מלכה געשוועבט. צווישן
די טויזנט-טויזנט קינדערלאך האט זי אין מיטן געשוועבט
און ס'האָט געשומערט איר קרוין, ס'האָבן געבלאנקט אירע
שטראליגע קנעפעלאך, ס'האבן געגלאנצט אירע זילבערנע מע=
שטן.

דערנאָכדעם האָט די שניי-מלכה געהייסן, האבן די שניי=
קינדערלאך געשפּאנט און א הייסן שניי-שליסן ווייסע פער=
דעראך, ווי די הירשן מיט א סך גלעקעלאך אויפֿן האלז.

א שניי-אינגעלע האט די לייטשעס אין האנט גענומען,
א שניי-מידעלע האט דעם בייטש אין האנט גענומען; אינע=
ווייניג איז שלמהלע געזעסן, און די שניי-מלכה האָט געהייסן:

— פֿירט אים אָב צו זײַן מאמען!...

גאלאָפּ, ווי א וויכער, האָבן זיך צולאָזן די פֿערדלאך,
פֿייל פֿון בויגן, געגליטשט זיך איבער בערגלאך און טאלן,
איבער שניי=פֿעלדער און וועלדער, גיך=גיך, שנעל, די גלעקלאך
האבן געקלונגען און די פֿערדלאך האבן דעם שליטן געטראָגן
גאלאָפּ=גאלאָפּ...

ביז דער שליטעלע האָט זיך אָפּגעשטעלט ריכטיג געבען
שלמהלעס הייזעלע.

— אז ס'וועט קומען פֿרילינג וועלען די וועלעכראך פֿון
טייך דעם שופֿעל אויך אהערצו בריינגען. — האָט די שניי=מיי=
דעלע געזאָגט צו שלמהלען און אים א קוש געטאָן...

שלמהלע איז ארויס פֿון שליטעלע און שמיל בײַ זײַ
אין שטוב אריין. צוריק זיך אחעקגעזעצט ביים פֿענסטערל
דער שליטען מיט די שניי=קינדערלאך האט זיך אויסגעקירעוועט
און אחעקגעלאָזן צוריק=צוריק צו דער שניי=מלכה. שלמהלע
האָט ווידער ארויסגעקוקט דורכן פֿענסטערל און געזעהן דעם
שניי, וואָס האָט געשאַטן, זייער בויטעלע, וואָס איז נאָך מער
פֿארשאַטן געווען, און דעם טיכעלע, וואָס איז פֿארפֿרוירן גע=
וואָרן, און פֿון דערווייטענס האָט ער געהערשט דאָס קלינגען
פֿון שליטעלע, וואָס האָט זיך שוין אָנגעטראָגן פֿון ווייט=ווייט,

פֿון ווײַטע שניי-פעלדער, פֿון ווײַטן-ווײַטן וואלד, וואָס האָט
ווייס פֿארבליהט... — — — — —

— — דאמאָלסט איז שוין שלמה'לע וואך געווען און
זיין מאמע איז אין שטוב אָנגעקומען.

פארלאנג קולטור-ליגע.

ארויס פֿון דרוק:

(1) כללים וועגן נייעם אויסלייג צוזאמענגעשטעלט פֿון דער אָרטאָ-
גראַפֿיע קאָמיטע ביי דער ביאליסטאקער געזעלשאפט פֿון אידישע
פֿאלקס לערער.

(2) קרילאו'ס משלים איבערגעזעצט פֿון פסח קאפלאן I בוך.

(3) ביי דער שניי-מלכה קינדער-מעשה'לע—פֿון יעקב פֿאט.

אין גיכער שטייגער:

(1) לידער-בוך, זאמלונג פֿון 120 נייע לידער, מיט נאָטן און שפּילן
פֿאַר שולן און קינדער-לייט. רעדאגירט פֿון דער לידער קאָמיטע ביי
דער ביאליסטאקער געזעלשאפט פֿון אידישע פֿאלקס-לערער.

(2) א יאר קינדער-גארטן, זאמלונג פֿון מאטעריאלן, אָנווייזונגען,
קאָנספּעקטן, סומער-שעה'ן און באַריכט'ן אויף א יאר באַשעפטיגונג
אין קינדער-גארטן צוזאמענגעשטעלט פֿון יעקב פֿאט.

(3) א סעריע קינדער מעשה'לאך פֿון יעקב פֿאט.

(4) דיקטאנט פֿון פסח קאפלאן.

(5) 5-4-3-2 באַנד קרילאו'ס משלים פֿון פסח קאפלאן.

(6) געאמעטריע—פֿון מאַטעמאטיק און אינושענער מ. זאבלידאָווסקי.

מיט באַשטעלונגען זיך צו ווענדן: י. ליפשיץ, מאַרק-פּלאַץ.